

EUROOPAN UNIONIN
NEUVOSTO

Bryssel, 24. toukokuuta 2004 (08.06)
(OR. en)

9713/04

**Toimielinten välinen asia:
2002/0047 (COD)**

PI 46
CODEC 752

ILMOITUS

Lähetäjä: Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja: Valtuuskunnat
Ed. asiak. nro: 9277/04 PI 41 CODEC 693 + ADD 1
Kom:n ehd. nro: 6580/02 PI 10 CODEC 242
Asia: Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tietokoneella toteutettujen keksintöjen patentoitavuudesta
– Poliittinen yhteisymmärrys neuvoston yhteisestä kannasta

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä teksti, jonka pohjalta 18.5.2004 kokoontunut neuvosto (kilpailukyky) saavutti poliittisen yhteisymmärryksen voidakseen vahvistaa yhteisen kantansa asiakohdassa tarkoitettuun ehdotukseen.

Muutokset asiakirjaan 9277/04 ADD 1 PI 41 CODEC 693 nähden on merkitty tekstiin.

Ehdotus:

**EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI
tietokoneella toteutettujen keksintöjen patentoitavuudesta¹**

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 95 artiklan,

ottavat huomioon komission ehdotuksen²,

ottavat huomioon talous- ja sosiaalikomitean lausunnon³,

noudattavat perustamissopimuksen 251 artiklassa määrättyä menettelyä⁴,

sekä katsovat seuraavaa:

- 1) Sisämarkkinoiden toteutumisen myötä vapaan liikkuvuuden esteet ja kilpailua vääristävät tekijät poistuvat ja luodaan innovoinnille ja investoinneille suotuisa toimintaympäristö. Tässä yhteydessä keksintöjen suojaaminen patentein on tärkeää sisämarkkinoiden onnistumiselle. Tietokoneella toteutettujen keksintöjen tehokas, avoin ja yhdenmukainen suoja kaikissa jäsenvaltioissa on välttämätöntä alan investointien jatkumiseksi ja kannustamiseksi.

¹ Komission lausuma, joka merkitään yhteisen kannan vahvistavan neuvoston istunnon pöytäkirjaan: "Komissio katsoo, että 6 artiklassa yhdessä johdanto-osan 18 kappaleen kanssa sallitaan tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta annetun direktiivin 91/250/ETY 5 ja 6 artiklassa tarkoitetut toimet, mukaan luettuina yhteentoimivuuden varmistamiseksi tarvittavat toimet, ilman että tarvitaan patenttioikeuden haltijan suostumus."

² EUVL C, s.

³ EUVL C 61, 14.3.2003, s. 154.

⁴ EUVL C, s.

- 2) Tietokoneella toteutetuille keksinnöille eri jäsenvaltioiden hallintokäytäntöjen ja oikeuskäytäntöjen perusteella myönnettävässä oikeudellisessa suojassa on eroja. Kyseiset erot voivat luoda kaupan esteitä ja tällä tavoin haitata sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa.
- 3) Kyseisiä eroja on syntynyt ja ne saattavat edelleen kasvaa, kun jäsenvaltiot hyväksyvät uusia, toisistaan poikkeavia hallintokäytäntöjä tai kun voimassaolevaa lainsäädäntöä tulkitseva oikeuskäytäntö kehittyy eri tavalla eri jäsenvaltioissa.
- 4) Tasainen kasvu tietokoneohjelmien levityksessä ja käytössä kaikilla tekniikan aloilla ja niiden maailmanlaajuisessa levityksessä Internetin kautta on ratkaisevaa tekniselle innovoinnille. Tämän vuoksi on varmistettava, että tietokoneohjelmien kehittäjät ja käyttäjät voivat toimia yhteisössä mahdollisimman suotuisassa ympäristössä.
- 5) Näin ollen tietokoneella toteutettujen keksintöjen patentoitavuutta koskevat oikeudelliset säännöt olisi yhdenmukaistettava sen varmistamiseksi, että tuloksena saavutettavan oikeusvarmuuden ja patentoitavuudelle asetettavan vaatimustason ansiosta innovatiiviset yritykset voivat saada mahdollisimman paljon etua innovoinnistaan ja investointeja ja innovointia voidaan edistää. Oikeusvarmuus taataan myös sillä, että jos tämän direktiivin tulkintaan liittyy epävarmuutta, kansalliset tuomioistuimet voivat pyytää ja ylimmän oikeusasteen kansallisten tuomioistuinten on pyydettävä ratkaisua Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelta.
- 6) Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat sitoutuneet noudattamaan sopimusta teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista (jäljempänä 'TRIPS-sopimus'), joka on hyväksytty 22 päivänä joulukuuta 1994 tehdyllä neuvoston päätöksellä 94/800/EY Uruguay'n kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa (1986–1994) laadittujen sopimusten tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta yhteisön toimivaltaan kuuluvissa asioissa⁵. TRIPS-sopimuksen 27 artiklan 1 kohdan mukaan miltä tekniikan alalta tahansa olevaa tuotetta

⁵ EYVL L 336, 23.12.1994, s. 1.

tai menetelmää koskevan keksinnön tulee olla patentoitavissa edellyttäen, että se on uusi ja keksinnöllinen ja että sitä voidaan käyttää teollisesti. Lisäksi TRIPS-sopimuksen mukaan patenttioikeuksien saaminen ja patenttioikeuksista nauttiminen eivät saa olla riippuvaisia siitä, mikä tekniikan ala on kyseessä. Näitä periaatteita olisi sovellettava myös tietokoneella toteutettuihin keksintöihin.

- 7) Eurooppapatenttien myöntämisestä Münchenissä 5 päivänä lokakuuta 1973 allekirjoitetun yleissopimuksen ja jäsenvaltioiden patenttilainsäädännön mukaan keksintöinä ei nimenomaisesti pidetä tietokoneohjelmia eikä löytöjä, tieteellisiä teorioita, matemaattisia menetelmiä, taiteellisia luomuksia eikä älyllistä toimintaa, pelejä tai liiketoimintaa varten tarkoitettuja suunnitelmia, sääntöjä tai menetelmiä eikä tietojen esittämistä, joten nämä kohteet eivät ole patentoitavissa. Tätä poikkeusta kuitenkin sovelletaan ja se on perusteltu ainoastaan siltä osin, kuin patenttihakemus tai patentti koskee kyseistä kohdetta tai toimintaa sinänsä, koska mainitut kohteet tai toiminnot sinänsä eivät kuulu mihinkään tekniikan alaan.

7 a) (Tämä johdanto-osan kappale on poistettu ja sen sisältö siirretty 4 a artiklaan.)

- 7 b) Tällä direktiivillä pyritään estämään Euroopan patenttisopimuksen määräysten erilaiset tulkinnat patentoitavuuden rajoista. Tästä seuraavan oikeusvarmuuden tulisi edistää ohjelmistoalan investointeja ja innovointia.
- 8) Patenttisuoja antaa keksijöille mahdollisuuden hyötyä luovuudestaan. Vaikka innovaatioiden suojaaminen patenttioikeuksin on koko yhteiskunnan edun mukaista, patenttioikeuksia ei saisi käyttää kilpailua vääristävällä tavalla.
- 9) Tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta 14 päivänä toukokuuta 1991 annetun neuvoston direktiivin 91/250/ETY⁶ mukaisesti tekijänoikeuden suoja kattaa kirjalliseksi teokseksi katsottavan alkuperäisen tietokoneohjelman eri ilmaisumuodot. Sen sijaan ideat ja periaatteet, jotka ovat tietokoneohjelman minkä tahansa osan perustana, eivät ole tekijänoikeudellisesti suojattuja.

⁶ EYVL L 122, 17.5.1991, s. 42. Direktiivi sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 93/98/ETY (EYVL L 290, 24.11.1993, s. 9).

- 10) Jotta keksintö olisi patentoitavissa, sen on oltava luonteeltaan tekninen ja näin ollen kuuluttava johonkin tekniikan alaan.
- 11) Keksinnöiltä edellytetään yleisesti, että ollakseen keksinnöllisiä niiden on tuotava lisäys tunnettuun tekniikan tasoon.
- 12) Näin ollen vaikka tietokoneella toteutettu keksintö kuuluu johonkin tekniikan alaan mutta ei tuo lisäystä tunnettuun tekniikan tasoon, kuten silloin, kun lisäys tunnettuun tasoon ei ole luonteeltaan tekninen, keksintö ei ole keksinnöllinen, joten se ei ole patentoitavissa.

13) (Poistettu)

- 13 a) Pelkästään se seikka, että menetelmä, joka ei muutoin ole patentoitavissa, on toteutettu tietokoneen kaltaisella välineellä, ei [...] sinällään ole riittävä osoitus lisäyksestä tunnettuun tekniikan tasoon. Näin ollen mitään sellaista tietokoneella toteutettua liiketoimintamenetelmää, tietojenkäsittelymenetelmää tai jotakin muuta menetelmää, jossa ainoa lisäys tunnettuun tekniikan tasoon ei ole ominaisuuksiltaan tekninen, ei voida pitää patentoitavissa olevana keksintönä.
- 13 b) Jos lisäys tunnettuun tekniikan tasoon koskee ainoastaan sellaista keksinnön osaa, joka ei ole patentoitavissa, keksintöä ei voida patentoida riippumatta siitä, kuinka asia on esitetty patenttivaatimuksissa. Esimerkiksi vaatimusta lisäyksestä tunnettuun tekniikan tasoon ei voida kiertää pelkästään esittämällä patenttivaatimuksissa, mitä teknisiä välineitä on käytetty.
- 13 c) Lisäksi algoritmi ei ole luonteeltaan tekninen, joten sitä ei voida pitää teknisenä keksintönä. Menetelmä, johon sisältyy algoritmin käyttö, voi kuitenkin olla patentoitavissa edellyttäen, että menetelmää käytetään teknisen ongelman ratkaisemiseksi. Tällaiselle menetelmälle myönnetyllä patentilla ei kuitenkaan olisi yksinoikeutta itse algoritmiin tai sen käyttöön muussa kuin patentin määräämässä tarkoituksessa.

- 13 d) Patentin antamien yksinoikeuksien laajuus määritellään patenttivaatimuksissa, joiden tulkinnassa otetaan huomioon selitys ja piirustukset. Tietokoneella toteutetuista keksinnöistä tehtävässä vaatimuksessa on viitattava ohjelmoidun laitteen kaltaiseen tuotteeseen tai tällaisessa laitteessa toteutettuun prosessiin. Näin ollen jos ohjelmien yksittäisiä osia käytetään yhteyksissä, joihin ei liity minkään voimassa olevan patenttivaatimuksen mukaisen tuotteen tai prosessin toteuttamista, tällainen käyttö ei merkitse patentin loukkausta.
- 14) Tietokoneella toteutettujen keksintöjen oikeudellinen suoja ei edellytä erillistä sääntelyä, joka korvaisi kansallisten patenttilainsäädäntöjen säännöt. Tietokoneella toteutettujen keksintöjen oikeudellinen suoja perustuu edelleen pääosin kansallisten patenttilainsäädäntöjen sääntöihin. Tällä direktiivillä pyritään ainoastaan selventämään nykyistä oikeustilannetta, varmistamaan oikeusvarmuus, avoimuus ja lainsäädännön selkeys ja välttämään patentoitaviksi kelpaamattomien menetelmien kuten ilmiselvien tai muiden kuin teknisten menettelyjen ja liiketoimintamenetelmien patentoimista.
- 15) Tässä direktiivissä olisi ainoastaan vahvistettava tietyt periaatteet, joita sovelletaan kyseisten keksintöjen patentoitavuuteen ja joiden tarkoituksena on erityisesti sen varmistaminen, että tekniikan alaan kuuluvat ja lisäyksen tunnettuun tekniikan tasoon tuovat keksinnöt voidaan suojata, ja toisaalta sen varmistaminen, että keksintöjä, jotka eivät tuo lisäystä tunnettuun tekniikan tasoon, ei voi suojata.
- 16) Euroopan teollisuuden kilpailuasema suhteessa sen tärkeimpiin kauppakumppaneihin paranee, jos tietokoneella toteutettujen keksintöjen oikeudellisen suojan nykyiset erot poistetaan ja oikeustilanne muuttuu selkeämmäksi. Ottaen huomioon, että perinteinen valmistusteollisuus pyrkii nykyään siirtämään tuotantoaan alhaisen kustannustason maihin Euroopan unionin ulkopuolelle, teollis- ja tekijänoikeuksien suojaamisen ja etenkin patenttisuojan tärkeys on ilmeistä.
- 17) Tämän direktiivin säännöksillä ei rajoiteta perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan soveltamista, erityisesti silloin, kun määräävässä asemassa oleva hankkija ei suostu sallimaan patentoidun tekniikan käyttöä, jota tarvitaan pelkästään kahden eri tietokonejärjestelmän tai verkon konventioiden konversion varmistamiseen niiden välisen yhteyden ja tietojenvaihdon mahdollistamiseksi.

- 18) Tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluville keksinnöille myönnettyihin patentteihin perustuvat oikeudet eivät vaikuta tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta annetun direktiivin 91/250/ETY 5 ja 6 artiklan, erityisesti niiden analysointia ja yhteentoimivuutta koskevien säännösten, perusteella sallittuihin toimiin. Erityisesti toimiin, joihin direktiivin 91/250/ETY 5 ja 6 artiklan mukaisesti ei tarvita oikeudenhaltijan suostumusta oikeudenhaltijalle kuuluvien tietokoneohjelmaa koskevien tai siihen liittyvien tekijänoikeuksien osalta ja joihin tällainen suostumus tarvittaisiin ilman kyseisten artiklojen säännöksiä, ei tarvita oikeudenhaltijan suostumusta oikeudenhaltijalle kuuluvien tietokoneohjelmaa koskevien tai siihen liittyvien patenttioikeuksien osalta.
- 19) Koska jäsenvaltiot eivät voi riittäväällä tavalla toteuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, joiden avulla pyritään yhdenmukaistamaan tietokoneella toteutetuista keksinnöistä annetut kansalliset säännöt, vaan tavoitteet voidaan toiminnan laajuuden tai vaikutusten takia toteuttaa paremmin yhteisön tasolla, yhteisö voi ryhtyä toimiin perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti, sellaisena kuin se esitetään sanotussa artiklassa, tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeen,

OVAT ANTANEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Soveltamisala

Tässä direktiivissä vahvistetaan tietokoneella toteutettujen keksintöjen patentoitavuutta koskevat säännöt.

2 artikla

Määritelmät

Tässä direktiivissä sovelletaan seuraavia määritelmiä:

- a) 'Tietokoneella toteutetulla keksinnöllä' tarkoitetaan keksintöä, jonka suorittamiseen käytetään tietokonetta, tietokoneiden verkkoa tai muuta ohjelmoitavaa laitetta; keksintö sisältää yhden tai useamman piirteen, joka toteutetaan kokonaan tai osittain tietokoneohjelman tai -ohjelmien avulla.
- b) 'Lisäyksellä tunnettuun tekniikan tasoon' tarkoitetaan sellaista lisäystä tekniikan alalla vallitsevaan tasoon, joka on uusi ja ei ole ilmiselvä alan ammattimiehelle. Lisäystä tunnettuun tekniikan tasoon on arvioitava tarkastelemalla eroa tunnetun tekniikan tason ja kokonaisuutena tarkasteltavan patenttivaatimuksen välillä; vaatimuksen on sisällettävä teknisiä piirteitä riippumatta siitä, liittyykö niihin myös muita kuin teknisiä piirteitä.

3 artikla

Tietokoneella toteutetut keksinnöt osana tekniikan alaa

– Poistettu –

4 artikla

Patentoitavuuden edellytykset

Jotta tietokoneella toteutettu keksintö olisi patentoitavissa, sen on oltava teollisesti käyttökelpoinen, uusi ja keksinnöllinen. Keksinnöllisyyden edellytyksenä on, että tietokoneella toteutettu keksintö tuo lisäyksen tunnettuun tekniikan tasoon.

4 a artikla

Poikkeukset patentoitavuudesta

1. (uusi) Tietokoneohjelma sinänsä ei voi olla patentoitavissa oleva keksintö.

2. Tietokoneella toteutetun keksinnön ei katsota tuovan lisäystä tunnettuun tekniikan tasoon pelkästään sen perusteella, että siinä käytetään tietokonetta, verkkoa tai muuta ohjelmoitavaa laitetta. Patentoitavissa eivät siis ole keksinnöt, joissa toteutetaan tietokoneohjelmien, riippumatta siitä onko ne ilmaistu lähdekoodina, kohdekoodina tai missä tahansa muussa muodossa, avulla liiketoimintamenetelmiä taikka matemaattisia tai muita menetelmiä eikä saada aikaan muuta teknistä vaikutusta kuin normaali fysikaalinen vuorovaikutus ohjelman ja sen tietokoneen, verkon tai muun ohjelmoitavan laitteen välillä, jossa ohjelma suoritetaan.

5 artikla

Patenttivaatimuksen muoto

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tietokoneella toteutetulle keksinnölle voidaan hakea patenttisuojaa tuotteena, toisin sanoen ohjelmoituna tietokoneena, ohjelmoituna tietokoneiden verkkona tai muuna ohjelmoituna laitteena, tai tällaisen tietokoneen, tietokoneiden verkon tai laitteen suorittamana prosessina, joka suoritetaan ohjelmallisesti.
2. Patenttivaatimusta, joka koskee tietokoneohjelmaa joko sellaisenaan tai tietovälineellä, ei voida sallia, ellei kyseinen ohjelma tietokoneeseen, ohjelmoituun tietokoneiden verkkoon tai muuhun ohjelmoitavaan laitteeseen ladattuna ja sellaisessa suoritettuna aktivoi tuotetta tai prosessia, jolle on haettu patenttisuojaa samalla patenttihakemuksella 1 kohdan mukaisesti.

6 artikla

Suhde direktiiviin 91/250/EY

Tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluville keksinnöille myönnettyihin patenteihin perustuvat oikeudet eivät vaikuta tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta annetun direktiivin 91/250/ETY 5 ja 6 artiklan, erityisesti niiden analysointia ja yhteentoimivuutta koskevien säännösten, perusteella sallittuihin toimiin.

7 artikla

Seuranta

Komissio seuraa tietokoneella toteutettujen keksintöjen vaikutuksia innovointiin ja kilpailuun Euroopan laajuisesti ja kansainvälisesti samoin kuin vaikutuksia eurooppalaisiin yrityksiin, erityisesti pk-yrityksiin, sekä avoimen lähdekoodin yhteisöön ja sähköiseen kaupankäyntiin.

8 artikla

Kertomus direktiivin vaikutuksista

Komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle viimeistään [... päivänä ...kuuta ... (*kolmen vuoden kuluttua 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta päivästä*)] kertomuksen:

- a) tietokoneella toteutettuja keksintöjä koskevien patenttien vaikutuksista 7 artiklassa tarkoitettuihin seikkoihin;
- b) siitä, ovatko patentin voimassaoloaikaa ja patentoitavuudelle asetettujen vaatimusten ja etenkin uutuuden, keksinnöllisyyden ja patenttivaatimusten asianmukaisen laajuuden määrittämistä koskevat säännöt asianmukaisia ja olisiko toivottavaa ja oikeudellisesti mahdollista tehdä näihin sääntöihin muutoksia ottaen huomioon yhteisön kansainväliset velvoitteet;

- c) siitä, onko havaittu ongelmia niissä jäsenvaltioissa, joissa uutuus- ja keksinnöllisyystutkimuksia ei suoriteta ennen patentin myöntämistä, ja jos näin on, olisiko suotavaa toteuttaa toimia kyseisten ongelmien poistamiseksi;
- ca) mahdollisista vaikeuksista, joita on aiheutunut tietokoneella toteutettujen keksintöjen patenttisuojan ja direktiivin 91/250/ETY mukaisen tietokoneohjelmien tekijänoikeussuojan välisestä suhteesta, ja mahdollisista tietokoneella toteutettuihin keksintöihin liittyvistä patenttijärjestelmän väärinkäytöksistä;
- cb) siitä, miten tämän direktiivin vaatimukset on otettu käytännössä huomioon Euroopan patenttivirastossa ja sen tutkimusohjeissa;
- cc) näkökohdista, joiden osalta saattaa olla tarpeen valmistella diplomaattikokousta Euroopan patenttisopimuksen tarkistamiseksi;
- cd) tietokoneella toteutettuja keksintöjä koskevien patenttien vaikutuksesta yhteentoimivien tietokoneohjelmien ja -järjestelmien kehittämiseen ja markkinoille saattamiseen;
- d) Poistettu.

8 a artikla

Komissio arvioi tämän direktiivin vaikutusta 7 artiklan mukaisesti suoritettun seurannan ja 8 artiklan mukaisesti laaditun kertomuksen perusteella ja esittää tarvittaessa Euroopan parlamentille ja neuvostolle ehdotuksia lainsäädännön muuttamiseksi.

9 artikla

Täytäntöönpano

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään ... (kahdenkymmenen neljän kuukauden kuluttua direktiivin voimaantulosta). Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä antamansa kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

10 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenäkymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

11 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä päivänä kuuta

Euroopan parlamentin puolesta
Puhemies

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja